

Hvad viser et kig i

krystalkuglen?

om de store øjensygdomme

AF PROFESSOR,
LEDENDE OVERLÆGE,
DR.MED,
**HENRIK LUND-
ANDERSEN**

ØJENAFDELINGEN,
GLOSTRUP HOSPITAL

I anledning af 25-året for Øjenforeningens stiftelse giver dette jubilæumsnummer af VÆRN OM SYNET et exposé over udviklingen gennem det sidste kvarte århundrede for de hyppigere- og alvorligere øjensygdomme.

Men det falder også naturligt at se fremad, for udviklingen går stærkt.

Vender vi os til de hyppigere øjensygdomme og kigger i krystalkuglen, så lad os begynde med **grå stær**.

Et andet sted i dette blad kan vi læse om den utrolige udvikling, som operationen af grå stær har gennemgået. I dag tager operationen minutter, hvor den tidligere tog halve timer. Nu er den ambulat, før krævedes dages indlæggelse. Antallet af opererede øjne på årsbasis er steget fra få tusinde til over 40.000. Stort set alle operationer er uden komplikationer. Succesraten kendes ikke præcist,

men skønnes, at være mere end 97%. Kan det så gøres bedre? Det kan det nok. Sagen er, at ethvert indgreb i øjet er et traume. Dette behøver ikke nødvendigvis give en effekt, som kan registreres indenfor en kortere periode. Statistisk kan det imidlertid påvises, at der er en overrepræsentation af patienter opereret for grå stær, blandt dem, som senere får de mere alvorlige øjensygdomme såsom AMD og nethindeløsning. Det vil derfor være ønskeligt, at behandling for grå stær kunne ske uden et kirurgisk indgreb i øjet. Er der noget håb herom i fremtiden? Ja, det er der måske.

Lyset i horisonten

Den idé er således opstået, at grå stær muligvis kan behandles med lyspåvirkning af øjets linse med en bestemt bølglængde, som teoretisk og eksperimentelt

kan nedbryde de elementer i øjets linse, der er årsagen til den grå stær.

En dansk forskergruppe på Glostrup Hospital, RISØ og DTU er i gang med at undersøge teoriens bærekraft. Men ting tager tid. Indenfor en tidshorizont på 5 - 10 år ved vi, om vi står overfor et gennembrud i behandlingen af grå stær.

Grøn stær

Der findes flere former for grøn stær. Fællestrækket er, at synsnerven går til grunde på grund af forhøjet tryk i øjet. Behandlingen sigter mod at nedsætte øjets indre tryk med øjendråber og med kirurgi. Resultaterne af indsatsen er gode, men bestemt ikke uden gener for patienten, som hele tiden er underlagt kravet om drypning af øjnene med medicin, som kan have bivirkninger, og mange tilfælde kan ikke behandles tilfredsstillende med nuværende metoder.

Lyset i horisonten er medicin til beskyttelse af nervetrådene. 1. generation af medicin svarer til den, der benyttes mod Alzheimers. Den afprøves for øjeblikket. Der kan forventes resultater ca. 2010.

AMD i tør version og andre nethinde-degenerationer

AMD i tør version rammer en stor del af den ældre befolkning. Sygdommen er i væsentlig grad genetisk betinget. Men sund kost og levevis kan i vist omfang beskytte mod AMD. Vitamin- og mineralindtag i store mængder har vist at kunne mindske risikoen for, at læsesynet mistes, når sygdommen er brudt ud. Ny effektiv behandling af våd AMD er introduceret i dette år, men langtidsholdbarheden af denne behandling er ukendt.

Lyset i horisonten er, at der på såvel genteknologisk som biokemisk plan forskes intenst i at afdække de mekanis-

mer, der fører frem til AMD og lignende sygdomme, som retinitis pigmentosa. Transplantation af nethindeceller eller stamceller kan måske give et gennembrud. Stoffer, der kan bremse den våde AMD, er allerede udviklet, men flere og bedre stoffer må forventes fremover. Tidshorizonten er de næste 5 - 10 år.

Diabetisk nethindesygdom

Screening og optimering af den medicinske behandling samt laserbehandling har mindsket hyppigheden af de alvorligste komplikationer, men den diabetiske nethindesygdom er fortsat en hyppig årsag til svagsyn og blindhed.

Lyset i horisonten

Fortsat forskning vil afdække de mekanismer, der er ansvarlige for de alvorlige diabetiske nethindeforandringer. 2 nye medicamina, der griber ind i nethindens stofskifte, har allerede vist deres effekt. Den nuværende laserbehandling, som har bivirkninger, kan forventes suppleret med nye medicinske behandlingsprincipper. Indsprøjtninger af virksomme stoffer i glaslegemet vil formentligt også vise sig af værdi ved diabetisk nethindesygdom. Resultaterne af denne forskning vil foreligge indenfor de næste 5 - 10 år.

Ovenstående er eksempler på den udvikling, vi kan forvente indenfor de næste 5 - 10 år. Mange andre øjensygdomme vil grundet forskningsindsatsen udvikle sig på samme gunstige måde.

Alt i alt tegner fremtiden lys for bevarelsen af synet for en stadig større del af befolkningen. Men uden øjenforskning opnås der ikke fremskridt. Øjenforeningen har igennem 25 år haft sin vigtige andel heri på nationalt plan. Denne indsats skulle gerne øges i de næste 25 år. **Det kræver en betydelig og fortsat opbakning til Øjenforeningen.**

